

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KURORTŲ IR KURORTINIŲ TERITORIJŲ DARNAUS VYSTYMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-485

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. birželio 23 d. sprendimo Nr. SV-S-135 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.4 papunktį, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos kurortų ir kurortinių teritorijų darnaus vystymo įstatymo projektui Nr. XIVP-485 (toliau – Įstatymo projektas) ir pateikti pastabas ir pasiūlymus dėl Įstatymo projekte siūlomo teisinio reguliavimo tobulinimo:

1. Dėl nuostatų, susijusių su kurortų ir kurortinių teritorijų ilgalaikę plėtra ir finansavimo šaltiniais, siekiant Įstatymo projekto tikslo – „užtikrinti kurortų ir kurortinių teritorijų ilgalaikę plėtrą ir finansavimo šaltinius“:

1.1. Įstatymo projekto 4 straipsnio 1 dalies 2 punkte siūloma nustatyti, kad Vyriausybė tvirtina ilgalaikę dešimties metų trukmės kurortų ir kurortinių teritorijų plėtros strategiją, o to paties straipsnio 2 dalies 2 punkte – kad Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija parengia minėtą plėtros strategiją, numato jos finansavimo šaltinius ir teikia ją Vyriausybei tvirtinti, taip pat Įstatymo projektu siūlomas nustatyti kitų įstaigų dalyvavimas rengiant minėtą dokumentą.

Įstatymo projekto nuostatos nėra suderintos su Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo (toliau – SVĮ) nuostatomis. Pažymėtina, kad Įstatymo projekto 4 straipsnyje ir 7 straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti Kurortų ir kurortinių teritorijų plėtros strategija neatitinka nė vieno iš SVĮ nustatytų planavimo dokumentų tipų. Įstatymo projekte nurodomą nacionalinės kurortų ir kurortinių teritorijų politikos tikslą, jo įgyvendinimo uždavinius reikėtų integruoti į SVĮ II skyriuje reglamentuotą planavimo dokumentų sistemą: strateginiu lygmeniu – į Nacionalinį pažangos planą (SVĮ 7 straipsnio 2 punktas), o programavimo lygmeniu – į nacionalines plėtros programas, tarp jų ir į Regionų plėtros programą (SVĮ 8 straipsnio 1 punktas), kurios įgyvendinamos per pažangos priemones.

Siūlome Įstatymo projekte apibrėžiant valstybės institucijų kompetencijas atsisakyti pavedimų parengti naujus planavimo dokumentus, kurie nėra numatyti SVĮ reglamentuotoje strateginio valdymo sistemoje. Vietoj su minėtais pavedimais susijusių nuostatų siūlytume formuluoti, kad Vyriausybė Nacionaliniame pažangos plane nustato kurortų ir kurortinių teritorijų politikos strateginius tikslus ir (arba) pažangos uždavinius ir tvirtina šiuos pažangos uždavinius įgyvendinančias nacionalines plėtros programas, kuriose suplanuojamos pažangos priemonės, skirtos šiems pažangos uždaviniams įgyvendinti, o kompetentinga ministerija dalyvauja rengiant Nacionalinį pažangos planą dėl kurortų ir kurortinių teritorijų politikos strateginių tikslų ir (arba) pažangos uždavinių nustatymo, taip pat rengia nacionalines plėtros programas, kuriose suplanuojamos kurortų ir kurortinių teritorijų pažangos uždavinius įgyvendinančios pažangos priemonės.

Kurortų ir kurortinių teritorijų politikos tikslų, uždavinių, jų įgyvendinimo priemonių integravimas į minėtus planavimo dokumentus užtikrins jų privalomas sąsajas su teritorinio ir regioninio planavimo dokumentais, taip pat leis vykdyti integruotą jų įgyvendinimo stebėseną.

Pabrėžtina, kad SVĮ 10 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta imperatyvi nuostata, kad valstybės pažanga ir jai reikalingos lėšos planuojamos tik šiame įstatyme nustatytuose planavimo dokumentuose. Atsižvelgiant į Įstatymo projekte siūlomas vartoti sąvokas, kurios yra apibrėžtos SVĮ, atitinkama nuoroda į šį įstatymą siūlome papildyti Įstatymo projekto 2 straipsnio 11 dalį.

1.2. Įstatymo projekto 4 straipsnio pavadinimas „Valstybės institucijų funkcijos kurortų ir kurortinių teritorijų valdymo srityje“ apima platesnę Įstatymo projekto taikymo sritį, nei Įstatymo projekto 1 straipsnyje nurodyta jo paskirtis ir tikslas, t. y. kurortų ir kurortinių teritorijų *valdymą*. Įstatymo projekto 2 straipsnio 3 dalyje kurortas apibrėžiamas kaip „gyvenamoji vietovė“, o Įstatymo projekto 2 straipsnio 4 dalyje kurortinė teritorija – kaip „gyvenamoji vietovė ar jos dalis“, t. y. kaip teritorijos administracinių vienetų (savivaldybių) dalys, kurių valdymas yra nustatomas Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatyme ir kituose susijusiuose teisės aktuose, reglamentuojančiuose teritorijos administracinių vienetų valdymą, todėl siūlytina patikslinti Įstatymo projekto 4 straipsnio pavadinimą taip, kad jis atitiktų Įstatymo projekto taikymo sritį – „Valstybės institucijų funkcijos kurortų ir kurortinių teritorijų darnaus vystymo srityje“. Taip pat, atsižvelgiant į Konstitucijos 94 ir 95 straipsnius, kurių nuostatos apibrėžia Vyriausybės kompetenciją ir nustato, kad Vyriausybė valstybės valdymo reikalus sprendžia priimdama nutarimus, siūlytina Įstatymo projekto 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte kaip perteklinių atsisakyti žodžių „formuoja ir“ ir atsisakyti šios dalies 6 punkto nuostatų.

1.3. Įstatymų, Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų projektų, kuriais numatoma reglamentuoti ministerijų, Vyriausybės įstaigų, įstaigų prie ministerijų, taip pat kitų valstybės institucijų ir įstaigų kompetenciją, rengėjams rekomenduojama šių institucijų ar įstaigų funkcijas formuluoti vadovaujantis Ministerijų, Vyriausybės įstaigų, įstaigų prie ministerijų nuostatų rengimo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2007 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. 1V-15 „Dėl Ministerijų, Vyriausybės įstaigų, įstaigų prie ministerijų nuostatų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“. Institucijų funkcijos turi būti suformuluotos taip: vartojamas veiksmožodžio esamasis laikas; kaip nuolatinio (tęstinio) pobūdžio darbai (veiksmai), vengiant smulkių, vienkartinų darbų (veiksmų) vardijimo ir abstraktaus pobūdžio žodžių ar formuluočių (padeda, skatina, užtikrina, plėtoja, rūpinasi, dalyvauja rengiant, dalyvauja įgyvendinant, pagal kompetenciją ir pan.); kad formuluotėje būtų įvardijamas (-i) arba iš formuluotės būtų aiškus (-ūs) funkcijų atlikimo rezultatas (-ai); kad nebūtų pažodžiui kartojamos institucijos veiklos tikslus ir teises apibrėžiančios formuluotės.

Atitinkamai siūlytina tikslinti Įstatymo projekto 4 straipsnyje apibrėžiamą valstybės institucijų ir įstaigų kompetenciją, kartu atsisakant ir pridėtinės reguliavimo vertės nekuriančių nuostatų dėl kiekvienos šiame straipsnyje minimos ministerijos dalyvavimo formuojant nacionalinę kurortų ir kurortinių teritorijų politiką ir įgyvendinant ilgalaikę kurortų ir kurortinių teritorijų plėtros strategiją, taip pat ir kitų įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytų funkcijų atlikimo, kadangi Kurortų ir kurortinių teritorijų darnaus vystymo įstatymas nėra pagrindinis šių ministerijų kompetenciją apibrėžiantis teisės aktas.

1.4. Įstatymo projekto 17 straipsnyje siūloma reglamentuoti išimtinai vieną iš vietinių rinkliavų, t. y. vietinę rinkliavą už naudojimąsi kurortų ir kurortinių teritorijų viešąja turizmo ir poilsio infrastruktūra. Pažymėtina, kad vietinių rinkliavų klausimus reglamentuoja Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymas, kuriame reglamentuota vietinių rinkliavų nustatymo tvarka, vietinių rinkliavų objektas, t. y. už ką savivaldybės taryba turi teisę savivaldybės teritorijoje nustatyti vietines rinkliavas. Rinkliavų įstatymo 11 straipsnio 1 dalies 11 punkte nustatyta, kad rinkliava gali būti nustatoma už naudojimąsi gyvenamųjų vietovių viešąja turizmo ir poilsio infrastruktūra, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos turizmo įstatyme, išskyrus atvejus, kai šia infrastruktūra naudojasi vaikai iki 18 metų, taigi Įstatymo projekto 17 straipsnyje siūlomas reguliavimas perteklinis ir dubliuoja jau taikomą teisinį reguliavimą.

1.5. Atsižvelgiant į tai, kad Europos Sąjungos fondų lėšomis finansuojamų projektų finansavimo ir įgyvendinimo sąlygos ir tvarka nustatoma ne tik nacionaliniuose Europos Sąjungos finansinės paramos programavimo dokumentuose, bet ir Europos Sąjungos teisės

aktuose, taip pat nacionaliniuose šios paramos administravimą reglamentuojančiuose teisės aktuose, siūlytina tikslinti Įstatymo projekto 8 straipsnio 5 dalį. Taip pat siūlytina Įstatymo projekto 8 straipsnio 5 dalyje atsisakyti konkrečių projektų planavimo būdų nurodymo („valstybės projektų sąrašai“ ir „regionuose įgyvendinamų projektų planai“), nes Europos Sąjungos finansinės paramos programavimo dokumentuose ir (ar) šios paramos administravimą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatomi ir kitokie projektų atrankos (planavimo) būdai.

1.6. Įstatymo projekto 8 straipsnio 6 dalyje siūloma nustatyti, kad „savivaldybių, į kurių teritorijas patenka kurortai ar kurortinės teritorijos, biudžetams kartu su kitomis gaunamomis finansavimo lėšomis kiekvienais metais skiriama papildoma specialioji tikslinė valstybės biudžeto dotacija turizmui, kaip atskirai verslo šakai, skatinti“. Siūlytina atsisakyti siūlomo reguliavimo, kadangi jis nėra tinkamas dėl šių priežasčių:

1.6.1. Nėra pateiktas preliminarus Įstatymo projektui įgyvendinti reikalingas valstybės biudžeto lėšų poreikis ir neįvertintas poveikis valstybės finansams. Įstatymui įgyvendinti reikalingų lėšų poreikio bei prognozuojamos finansinės grąžos valstybės ir savivaldybių biudžetams neįmanoma apskaičiuoti, kadangi nėra nustatytos metodikos, kokiais kriterijais bei rodikliais turėtų būti vadovujamasi.

Kadangi specialios tikslinės valstybės biudžeto dotacijos skyrimas iš valstybės biudžeto pareikalautų papildomų valstybės biudžeto lėšų, tai neleistų užtikrinti tinkamo teisės aktais jau priimtų įsipareigojimų finansavimo. Atsižvelgiant į valdžios sektoriaus fiskalinę drausmę reglamentuojančius teisės aktus, galimybės didinti valstybės biudžeto asignavimus yra ribotos: nėra galimybių *ex-ante* priimti įsipareigojimų dėl naujų padidintų išlaidų, nes nebeliktų galimybių vidutiniu laikotarpiu subalansuoti valdžios sektoriaus finansų, būtų pažeisti fiskalinės drausmės principai, kurių laikymasis užtikrina valdžios sektoriaus finansų tvarumą vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais.

1.6.2. Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymo (toliau – Metodikos įstatymas) 9¹ straipsnio 1 dalies 8 ir 9 punktuose yra įtvirtinti du savivaldybių išlaidų struktūros skirtumus lemiantys rodikliai: „savivaldybės teritorijoje esančių gyvenamųjų vietovių, kurioms suteiktas kurorto statusas, bendras plotas“ ir „savivaldybės teritorijoje esančių gyvenamųjų vietovių, kurioms suteiktas kurortinės teritorijos statusas, bendras plotas“ ir atitinkami šių rodiklių koeficientai, pagal kuriuos išimtinai kurorto ir kurortinės teritorijos statusą turinčių savivaldybių biudžetams yra priskiriami papildomi pajamų šaltiniai iš gyventojų pajamų mokesčio. Pažymėtina, kad toks papildomas pajamų šaltinis minėtoms savivaldybėms, vadovaujantis Lietuvos Respublikos 2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo nuostatomis, 2022 m. prognozuojama sudarys 6,7 mln. eurų.

Siekiant užtikrinti kurortų ir kurortinių teritorijų ilgalaikę plėtrą ir finansavimo šaltinius, 2021 m. gruodžio 23 d. įsigaliojo Metodikos įstatymo 2, 5, 9¹, 10, 13 straipsnių pakeitimo ir 10¹ straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas Nr. XIV-744, kuriame numatyti nauji du savivaldybių išlaidų struktūros skirtumus lemiantys rodikliai: „savivaldybės teritorijoje esančių gyvenamųjų vietovių, kurioms suteiktas kurorto statusas, turistų skaičius apgyvendinimo įstaigose“ ir „savivaldybės teritorijoje esančių gyvenamųjų vietovių, kurioms suteiktas kurortinės teritorijos statusas, turistų skaičius apgyvendinimo įstaigose“ ir atitinkami šių rodiklių koeficientai, pagal kuriuos išimtinai kurorto ir kurortinės teritorijos statusą turinčių savivaldybių biudžetams yra priskiriami papildomi pajamų šaltiniai iš gyventojų pajamų mokesčio ir taip atitinkamai padidinamas finansavimas kurortams ir kurortų teritorijoms. Pažymėtina, kad toks papildomas pajamų šaltinis minėtoms savivaldybėms, vadovaujantis 2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo nuostatomis, 2022 m. prognozuojama sudarys 3,3 mln. eurų. Pažymime, kad savivaldybių biudžetų pajamų šaltinius ir valstybės biudžeto dotacijų skyrimo savivaldybių biudžetams tvarką nustato Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymas.

1.6.3. Savivaldybės, į kurių teritorijas patenka kurortai ar kurortinės teritorijos, pajamų gali gauti iš vietinių rinkliavų, kurias savivaldybės taryba pagal Rinkliavų įstatymo 11 straipsnį turi teisę nustatyti savivaldybės teritorijoje. Didžiausią dalį šių gaunamų rinkliavų kaip tik ir sumoka į savivaldybės teritoriją atvykstantys turistai, pavyzdžiui, už naudojimąsi gyvenamųjų vietovių viešąja turizmo ir poilsio infrastruktūra, už leidimo įvažiuoti mechaninėmis transporto priemonėmis į valstybės saugomas teritorijas, savivaldybių įsteigtus saugomus draustinius, jų paskelbtų kraštovaizdžio objektų teritorijas ir nustatytas vietinės reikšmės apsaugines zonas išdavimą.

Šie galiojančiuose teisės aktuose įvardyti ir realiai savivaldybių, į kurių teritorijas patenka kurortai ar kurortinės teritorijos, biudžetus pasiekiantys pajamų šaltiniai suteikia galimybę savivaldybių biudžeto lėšomis ir skatinti turizmą, ir plėtoti jo infrastruktūrą.

2. Dėl nuostatų, susijusių su kurorto arba kurortinės teritorijos funkcijomis:

2.1. Įstatymo projekto 11 straipsnyje dėstomos kurortų funkcijos, 12 straipsnyje – kurortinių teritorijų funkcijos, 13 straipsnyje – kurortų ir kurortinių teritorijų investicijų kryptys yra viešojo administravimo funkcijos, kurias turėtų atlikti ne teritorija (gyvenamoji vietovė), o viešojo administravimo subjektas (savivaldybė). Šios funkcijos turėtų būti sistemškai išdėstytos Įstatymo projekto 4 straipsnyje kaip savivaldybių, kuriose yra kurortai arba kurortinės teritorijos, funkcijos, taip pat nedubliuojant bendrųjų savivaldybių funkcijų, nustatytų Vietos savivaldos įstatyme (pvz., visuomenės sveikos gyvensenos skatinimo, verslo sąlygų gerinimo, susisiekimo infrastruktūros ir kelių priežiūros).

2.2. Įstatymo projekto 11 straipsnio 9 punkte ir 12 straipsnio 7 punkte siūloma nuostata, pagal kurią kurortų ir (ar) kurortinių teritorijų funkcijos galėtų būti numatytos kurortų ir kurortinių teritorijų strateginiuose planavimo dokumentuose. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad planavimo dokumentai visais atvejais yra terminuoti, o funkcija pagal savo esmę yra nuolatinio pobūdžio, todėl turėtų būti nustatoma norminio pobūdžio teisės aktu. Vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 5 straipsniu, savivaldybės funkcijas atlieka pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir įstatymų suteiktą kompetenciją, įsipareigojimus bendruomenei ir šios interesais (savarankiškosios funkcijos), taip pat pagal įstatymus savivaldybėms perduotas valstybės funkcijas, atsižvelgdamos į gyventojų interesus (valstybės perduotos savivaldybėms funkcijos), todėl konkreti savivaldybės funkcija negali būti nustatyta žemesnės nei įstatymas teisinės galios aktu.

3. Dėl nuostatų, susijusių su kurorto arba kurortinės teritorijos statuso suteikimu ir kurorto ar kurortinės teritorijos planavimu:

3.1. Kurorto arba kurortinės teritorijos statuso suteikimas reglamentuojamas Teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatyme. Teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 1 straipsnio 5 dalis nustato, kad gyvenamosioms vietovėms gali būti suteiktas kurorto arba kurortinės teritorijos statusas. Šio įstatymo 3 straipsnio 7 ir 9 dalyse nustatyta, kokios gyvenamosios vietovės gali turėti kurorto ar kurortinės teritorijos statusą. Tai yra kurorto statusą gali turėti gyvenamosios vietovės, kuriose yra moksliskai ištirtų ir pripažintų gydomaisiais gamtinių gydomųjų veiksnių (mineralinių vandenių, gydomojo purvo, sveikatai palankus mikroklimatas, rekreacinių želdinių, vandens telkinių) ir išplėtotą speciali infrastruktūra naudoti šiuos veiksnis gydymo, sveikatinimo, turizmo ir poilsio reikmėms. Turėti kurortinės teritorijos statusą gali gyvenamosios vietovės, kuriose yra gamtinių išteklių, galinčių turėti gydomųjų savybių, ir speciali infrastruktūra, skirta naudoti šiuos išteklius sveikatinimo, turizmo ir poilsio reikmėms. Kurortinės teritorijos statusas suteikiamas vienai ar kelioms gyvenamosioms vietovėms arba jų dalims. Minėto įstatymo 3 straipsnio 10 dalyje įtvirtinta, kad reikalavimus kurorto ir kurortinės teritorijos statusui suteikti nustato Vyriausybė, o 3 straipsnio 8 dalyje įtvirtinta, kad kurorto statusą turi Birštonas, Druskininkai, Neringa, Palanga. Minėto įstatymo 9 straipsnio 7 ir 8 dalyse nustatyta, kad gyvenamosioms vietovėms kurorto statusą suteikia ir panaikina Lietuvos Respublikos Seimas Vyriausybės teikimu ir kad gyvenamosioms vietovėms arba jų dalims kurortinės teritorijos statusą suteikia ir panaikina Vyriausybė savivaldybės tarybos siūlymu. Darytina išvada, kad Įstatymo projekto 4 straipsnio

1 dalies 5 punkte ir 9 straipsnyje numatomas reguliavimas dubliuoja minėtas Teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo nuostatas, todėl siūlytina parengti Teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo pakeitimus – patikslinti atitinkamas nuostatas ir teikti Teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo pakeitimo projektą kartu su Įstatymo projektu.

3.2. Įstatymo projekto 10 straipsnio 3 punkte vienu iš kurortų ir kurortinių vietovių tikslų nurodomas tikslas užtikrinti valstybės regioninės politikos nuostatų įgyvendinimą. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatyme vartojamas terminas „nacionalinė regioninė politika“. Taip pat pažymėtina, kad Regioninės plėtros įstatyme nustatytos nacionalinės regioninės politikos nuostatos, t. y. nacionalinės regioninės politikos tikslas, jo įgyvendinimo uždaviniai, regioninės plėtros skatinimo priemonės, teritorijos, kuriose įgyvendinama nacionalinė regioninė politika, nacionalinę regioninę politiką formuojantys ir įgyvendinantys subjektai ir jų įgaliojimai ir kitos nuostatos, susijusios su nacionaline regionine politika. Vystant kurortus ir kurortines teritorijas, neįmanoma užtikrinti visa apimančio Regioninės plėtros įstatymo nuostatų įgyvendinimo. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir į Įstatymo projekto 3 straipsnio 1 dalyje nurodomą nacionalinės kurortų ir kurortinių teritorijų politikos tikslą, taip pat siekiant teisinio reglamentavimo aiškumo ir tikslumo, siūlytina tikslinti Įstatymo projekto 10 straipsnio 3 punkto formuluotę ir nustatyti, kad kurortų ir kurortinių vietovių *vystymo* tikslas – prisidėti prie nacionalinės regioninės politikos tikslo siekimo.

3.3. Įstatymo projekto 14 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad savivaldybės lygmens bendrajame plane turi būti nustatyta gyvenamoji vietovė, kuriai siekiama kurorto statuso ir kuriai būtina rengti vietovės lygmens bendrąjį planą. Ši nuostata nesuderinta su Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 14 straipsnio 3 dalies nuostatomis, t. y. kad vietovės lygmens bendrieji planai rengiami savivaldybės lygmens bendruosiuose planuose nurodytoms prioritetinės plėtros teritorijoms – miestams, jų dalims, miesteliams, jų dalims, kaimų ir viensėdžių teritorijoms – arba savivaldybės tarybai priėmus sprendimą atitinkamoje savivaldybės dalyje rengti savivaldybės dalies bendrąjį planą. Siūlytina keisti nurodytą Įstatymo projekto nuostatą ir nurodyti, kokie reikalavimai keliami kurorto statuso siekiančiai gyvenamajai vietai (ši veikla turi būti numatyta savivaldybės lygmens bendrajame plane). Atkreiptinas dėmesys, kad kurortas gali sutapti su savivaldybės teritorija. Tokiu atveju rengiamas savivaldybės lygmens visos kurorto teritorijos bendrasis planas, todėl aiškiau būtų Įstatymo projekte nustatyti, kad šiais atvejais (kai visa savivaldybės teritorija yra kurorto teritorija) kurortuose privaloma rengti vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentus.

4. Dėl nuostatų, susijusių su sveikatinimo paslaugų ir medicininės reabilitacijos ir (ar) sanatorinio (antirecidivinio) gydymo paslaugų plėtra – Įstatymo projekto 2 straipsnio 10 punkte apibrėžta sanatorinio sveikatinimo paslaugos sąvoka nustato, kad ši paslauga apima medicininės reabilitacijos ir (ar) sanatorinio (antirecidivinio) gydymo paslaugas ir yra teikiama tik kurortuose ir kurortinėse teritorijose, naudojant išplėtotą specialią jų infrastruktūrą. Medicininė reabilitacija, vadovaujantis Medicininės reabilitacijos įstaigų (padalinių) veiklos specialiujų reikalavimų aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. liepos 24 d. įsakymu Nr. V-889 „Dėl Medicininės reabilitacijos įstaigų (padalinių) veiklos specialiujų reikalavimų aprašo patvirtinimo“, yra kompleksinis medicininių reabilitacijos priemonių (kineziterapijos, ergoterapijos, logoterapijos, ortopedinių ir techninės pagalbos priemonių, psichologinės ir socialinės pagalbos, fizioterapijos, gydymo vaistais ir dieta, pacientų ir jų artimųjų mokymo) taikymas, siekiant atkurti sutrikusias paciento biopsichosocialines funkcijas arba, esant negrįžtamų organizmo pakitimų, jas kompensuoti, arba palaikyti pasiektą paciento biopsichosocialinio funkcinio pajėgumo lygį. Pabrėžtina, kad medicininės reabilitacijos, kaip ir visų kitų asmens sveikatos priežiūros paslaugų, teikimas nėra susijęs su kurortų ir kurortinių teritorijų vystymu. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo 2 straipsnio 1 punkte asmens sveikatos priežiūra apibrėžta kaip valstybės licencijuota

fizinių ir juridinių asmenų veikla, kurios tikslas – laiku diagnozuoti asmens sveikatos sutrikimus ir užkirsti jiems kelią, padėti atgauti ir sustiprinti sveikatą. Siūlomas reguliavimas įtvirtinti, kad sanatorinio sveikatinimo paslauga gali būti teikiama tik kurortuose ir kurortinėse teritorijose naudojant išplėtotą specialią jų infrastruktūrą yra diskriminacinis kitų medicininės reabilitacijos ir sanatorinio gydymo paslaugų teikėjų, kurie teikia analogiškas paslaugas ne kurortuose ar kurortinėse teritorijose, atžvilgiu.

5. Dėl Nacionalinio kurortologijos centro steigimo ir kurortologinių tyrimų skatinimo:

5.1. Įstatymo projekto 5 straipsnio 2 dalyje nurodyta pagrindinė Nacionalinio kurortologijos centro funkcija – atlikti kurortologinius tyrimus. Šiems tyrimams atlikti nėra būtina steigti naujos įstaigos, nes galiojantis teisinis reguliavimas nustato galimybę ir dabar atlikti šiuos tyrimus. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 84 straipsnio 1 dalimi, moksliniai tyrimai, eksperimentinės plėtros ir meno veikla valstybinėse ir nevalstybinėse mokslo ir studijų institucijose finansuojami iš teisės aktų nustatyta tvarka skiriamų valstybės biudžeto bazinio finansavimo lėšų, pagal nacionalines mokslo ir technologijų programas, konkursines mokslinių tyrimų programas ar konkursines technologijų programas, kitų teisėtai gautų lėšų. Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (toliau – MTEP) konkursinių programų rengimą teisės aktų nustatyta tvarka inicijuoja Lietuvos mokslo taryba ir kiti Mokslo ir studijų įstatymo 84 straipsnyje nurodyti subjektai. Kurortologiniai tyrimai taip pat galėtų būti finansuojami 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos lėšomis, jeigu tyrimų tematikos atitiktų sumanios specializacijos prioritetus.

Mokslo ir studijų įstatymo 84 straipsnio 6 dalis nustato, kad su konkursinėmis mokslinių tyrimų programomis susiję Lietuvos ūkio, kultūros, socialinės, sveikatos, krašto ir gamtos apsaugos, kitų sričių moksliniai tyrimai, specialistų rengimas ir kitos veiklos sritys finansuojami iš tvirtinant šias programas joms numatomų lėšų, kuriomis disponuoja suinteresuotos ministerijos, fondai, mokslo ir studijų institucijos, verslo subjektai. Kurortologiniai tyrimai priskirtini būtent šiame papunktyje minimoms programoms, susijusioms su sveikatos srities tyrimais. Kurortologiniai tyrimai galėtų būti atliekami pasitelkiant sumaniosios specializacijos projektus sveikatos srityje arba temines ilgalaikės institucinės MTEP programas (pagal Ilgalaikių institucinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros programų inicijavimo, tvirtinimo, vykdymo ir vertinimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. V-153 „Dėl Ilgalaikių institucinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros programų inicijavimo, tvirtinimo, vykdymo ir vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“) ar priemones, skirtas nedidelės apimties trumpalaikiams MTEP darbams įgyvendinti (reikminiai tyrimai pagal Reikminių tyrimų projektų inicijavimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos mokslo tarybos pirmininko 2020 m. rugpjūčio 4 d. įsakymu Nr. V-424 „Dėl Reikminių tyrimų projektų inicijavimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, ar vienkartinius konkursus trumpalaikiams MTEP darbams pagal Konkursinių prioritetinių mokslinių tyrimų programų rengimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos mokslų tarybos pirmininko 2019 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. V-295 „Dėl Konkursinių prioritetinių mokslinių tyrimų programų rengimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“). Pažymėtina, kad 2018–2019 metais sėkmingai įvykdytas reikminis kurortologinių tyrimų projektas „Lietuvos natūralių gamtinių (sveikatos) veiksnių poveikis sveikatai“, taip pat valstybinis mokslinių tyrimų institutas Inovatyvios medicinos centras 2017–2021 m. vykdė ilgalaikę institucinę MTEP programą „Sveikatinimo, inovatyvių diagnostikos ir gydymo metodų taikymo ir ligų prevencijos“. Ekonomikos ir inovacijų ministerija 2021 m. spalio 15 d. Lietuvos mokslų tarybai pateikė naują paraišką „Lietuvos natūralių gamtinių veiksnių įtaka nusilpusiam ir stresą patyrusiam organizmui (Kurortologiniai tyrimai)“ pagal reikminių tyrimų projektų priemonę. Mokslinius tyrimus kurortologijos srityje taip pat atlieka Lietuvos aukštosios mokyklos: Klaipėdos universitetas, Sveikatos mokslų universitetas ir kitos aukštosios mokyklos.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, nurodytos programos sudaro visas galimybes atlikti mokslinius kurortologinius tyrimus, teisės aktų nustatyta tvarka suplanavus ir numačius šiam

tiksliui reikiamas lėšas, todėl nėra poreikio šių tyrimų atlikimui steigti naują įstaigą bei tvirtinti Įstatymo projekto 4 straipsnyje nurodytos trejų metų trukmės kurortologinių tyrimų vykdymo ir finansavimo programos – jos siūlytina atsisakyti.

5.2. Įstatymo projekto 2 straipsnio 7 dalies, 4 straipsnio 2 dalies 5 punkto ir 5 straipsnio nuostatos, kuriose numatoma, kad kurortologinius tyrimus ir kitas šio įstatymo nustatytas funkcijas turėtų atlikti Nacionalinis kurortologijos centras, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos įsteigta biudžetinė įstaiga, neatitinka Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 5 straipsnio 2 dalies nuostatų, pagal kurias iš valstybės biudžeto arba Valstybinio socialinio draudimo fondo, Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetų ir kitų valstybės pinigų fondų išlaikomos biudžetinės įstaigos yra steigiamos įstatymu arba Vyriausybės nutarimu. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gegužės 16 d. nutarimu Nr. 495 „Dėl Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių ir Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių įgyvendinimo veiksmų plano patvirtinimo“ patvirtintomis Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairėmis, bet kuri nauja viešojo sektoriaus įstaiga steigiama tik tada, kai tai pagrįstai būtina ir nėra galimybės pasiekti užsibrėžtų tikslų kitomis priemonėmis. Visais atvejais turi būti įvertinama galimybė naujas funkcijas pavesti jau veikiančiai viešojo sektoriaus įstaigai (ar veikiančioms viešojo sektoriaus įstaigoms) arba įvertinamos su naujų funkcijų sritimi susijusių jau veikiančių viešojo sektoriaus įstaigų reorganizavimo ar pertvarkymo galimybė. Atsižvelgiant į tai, siūlytina Įstatymo projekte atsisakyti nuostatų, susijusių su Nacionalinio kurortologijos centro steigimu (t. y. atsisakyti nustatyti pareigą Ekonomikos ir inovacijų ministerijai įsteigti šį centrą).

Pažymėtina, kad nusprendus steigti Nacionalinį kurortologijos centrą Įstatymo projektas dėl šios biudžetinės įstaigos steigimo tikslintinas. Įstatymo projekto 5 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad Nacionalinis kurortologijos centras yra biudžetinė įstaiga, kurios steigėja yra Ekonomikos ir inovacijų ministerija, nors pagal Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 5 straipsnio 2 dalį biudžetinės įstaigos steigiamos tik įstatymu arba Vyriausybės nutarimu, kuriuose, vadovaujantis Biudžetinių įstaigų įstatymo 5 straipsnio 4 dalies 1–3 punktais, turi būti nurodyti biudžetinės įstaigos pavadinimas ir buveinė, biudžetinės įstaigos steigimo tikslas ir biudžetinės įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija. Atsižvelgiant į tai, siūlytina atsisakyti Įstatymo projekto 4 straipsnio 2 dalies 5 punkto bei 5 straipsnio 1 dalies nuostatų, taip pat tikslinti Įstatymo projekto 2 straipsnio 7 dalį – nurodyti, kad siūloma steigti biudžetinę įstaigą Vyriausybės nutarimu, taip pat nurodyti, kad Ekonomikos ir inovacijų ministerija įgyvendina biudžetinės įstaigos Nacionalinio kurortologijos centro savininko teises ir pareigas. Be to, pagal Nacionalinio kurortologijos centro numatomų funkcijų pobūdį ir atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nuostatas, reglamentuojančias viešojo administravimo turinį ir viešojo administravimo įgaliojimų suteikimo tvarką, minėtos funkcijos nebūtų priskiriamos viešajam administravimui. Todėl siūlytina Įstatymo projekto tekste iš viso neminėti Nacionalinio kurortologijos centro pavadinimo, apsiriboti nuostata, kad Įstatymo projekto 5 straipsnio 2 dalyje numatytas funkcijas atliks Vyriausybės įgaliota institucija. Kartu atsisakyti ir Įstatymo projekto 2 straipsnio 7 dalies nuostatų.

6. Dėl Lietuvos kurortų asociacijai pavedamų funkcijų – pažymėtina, kad Įstatymo projekto 6 straipsnyje siūloma nustatyti, kad bendriesiems kurortų ir kurortinių teritorijų interesams valstybės valdžios ir valdymo institucijose bei tarptautinėse organizacijose atstovauja Lietuvos kurortų asociacija. Pažymėtina, kad, pagal Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo 2 straipsnio 1 dalį, asociacijos tikslas yra koordinuoti asociacijos narių veiklą, atstovauti asociacijos narių interesams ir juos ginti ar tenkinti kitus viešuosius interesus. Vadovaujantis siūlomu reguliavimu, naujas teritorijas pripažinus kurortais ar kurortinėmis teritorijomis, savivaldybės, kuriose yra šios teritorijos, turėtų tapti šios asociacijos narėmis, nors vadovaujantis Asociacijų įstatymu jiems galėtų atstovauti ir kita, pavyzdžiui, įsteigta nauja asociacija, todėl siūloma atsisakyti Įstatymo projekto 6 straipsnyje nustatyto reguliavimo kaip perteklinio.

7. Dėl želdynų ir miškų planavimo, rekreacinių teritorijų naudojimo:

7.1. Želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros, tvarkymo, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo teisinio reguliavimo pagrindą nustato Lietuvos Respublikos želdynų įstatymas, todėl Įstatymo projektu netikslinga įtvirtinti besidubliuojančio reguliavimo:

7.1.1. Įstatymo projekto 18 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad savivaldybės formuoja ir rengia želdynų priežiūros projektus. Pažymėtina, kad želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros ir tvarkymo, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo teisinio reguliavimo pagrindą nustato Želdynų įstatymas. Šio įstatymo 10 straipsnyje reglamentuota, kokie ir kokia tvarka turi būti parengti želdynų kūrimo ir (arba) pertvarkymo dokumentai, todėl teikiamas Įstatymo projektas dubliuoja Želdynų įstatymo nuostatas ir yra perteklinis. Įstatymo projekto 18 straipsnio 1 dalyje nurodytos „savivaldybės ir vietovės lygmens turizmo ir rekreacijos schemos“ nenumatytos pagal Teritorijų planavimo įstatymo 5 straipsnio 4 dalį, t. y. tokie specialiojo teritorijų planavimo dokumentai nerengiami. Pažymėtina, kad kurortas ar kurortinė teritorija, kaip gyvenamoji vietovė (jos dalis), priskirtina urbanizuotoms ar urbanizuojamoms teritorijoms, kurios, vadovaujantis Teritorijų planavimo įstatymo 17 straipsnio 1 dalimi, planuojamos vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentais, todėl nėra poreikio rengti atskirų specialiojo teritorijų planavimo dokumentų, skirtų vien tik kurortams ir kurortinėms teritorijoms vystyti.

Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymo projekto 18 straipsnio 4 dalies nuostatos dėl savivaldybės tarybos privalomų sprendimų „dėl kurortų ir kurortinių teritorijų, įskaitant ir juose esamas saugomas teritorijas, erdvinio miestovaizdžio formavimo, siekiant nustatyti kurorto savitumo ir (ar) kultūrinės tapatybės vertybes, ir skatinti jas atkurti, formuoti kurortų erdvinę struktūrą, šiuolaikiškai ir kokybiškai jas interpretuojant“ neaiškios, nenurodyta jų taikymo aprėptis (pažymėtina, kad jos priskirtinos Lietuvos Respublikos architektūros įstatymu ir Teritorijų planavimo įstatymu reguliuojamai sričiai), todėl siūlytina šių nuostatų atsisakyti. Siekiant darnaus teritorijų vystymo, planuojamos teritorijos erdvinės struktūros, atskirų jos elementų (viešųjų erdvių, urbanistinių struktūrų, želdynų ir kita) inžinerinės ir socialinės infrastruktūros formavimo principai turėtų būti nustatomi kompleksinio teritorijų planavimo dokumentuose, kurių rengimą reglamentuoja Teritorijų planavimo įstatymas.

7.1.2. Įstatymo projekto 19 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytos savivaldybių funkcijos, susijusios su želdynų išdėstymo reikalavimų nustatymu, želdynų žemės sklypų formavimu, dubliuojasi su Želdynų įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 1 ir 5 punktais, kuriuose nustatyta, kad savivaldybės organizuoja atskirųjų želdynų žemės sklypų kadastrinius matavimus ir jų įrašymą į Nekilnojamojo turto kadastrą, taip pat su 10 straipsnio 1 dalies 7 punktu, kuriame nustatyta, kad savivaldybės organizuoja Teritorijų planavimo įstatymo nustatyta tvarka želdynų sistemos ir atskirų jos dalių išskyrimo, atskirųjų želdynų ribų nustatymo, atskirųjų ir priklausomųjų želdynų apsaugos ir naudojimo privalomuosis reikalavimus nustatančių teritorijų planavimo dokumentų rengimą.

Įstatymo projekto 19 straipsnio 1 dalies 2 punktu siūloma suteikti teisę savivaldybių institucijoms disponuoti žemės sklypais, esančiais rekreacinėse teritorijose, tačiau iš Įstatymo projekto nuostatų nėra aišku, ar savivaldybės institucijoms būtų suteikta teisė disponuoti tik savivaldybei nuosavybės teise priklausančiais žemės sklypais, ar ir valstybei. Be to, vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punktu, savivaldybės, ne savivaldybių institucijos, yra joms Vyriausybės nutarimais įstatyme nurodytoms reikmėms perduotos valstybinės žemės patikėtinės, todėl siūlytina tikslinti 19 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatą.

Įstatymo projekto 19 straipsnio 1 dalies 7 punkte siūloma įtvirtinti, kad savivaldybių institucijos „gyvenamosiose teritorijose, kurioms suteiktas kurorto ar kurortinės teritorijos statusas, tvirtina ūkinės veiklos reguliavimo apsaugos reglamentus, siekdamas užtikrinti rekreacinių išteklių, aplinkos, žmonių sveikatos apsaugą nuo neigiamo ūkinės veiklos poveikio. Ūkinės veiklos reguliavimo reglamentuose sudaromi draudžiamų veiklų sąrašai, nurodomas ribinis taršos dydis, nustatomi viešosios turizmo paslaugų ir poilsio infrastruktūros įrengimo,

statinių architektūros formos ir dydžio, kurie derinami prie vietovės kraštovaizdžio, rekreacinių išteklių naudojimo turizmui ir poilsiui reikalavimai, privalomi įmonėms, juridiniams ir fiziniams asmenims, organizuojantiems ir vykdančioms veiklą rekreacinėse teritorijose bei naudojančioms rekreacinius išteklius“. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2006 m. gegužės 31 d. nutarimu byloje Nr. 42/03, 2008 m. kovo 15 d. nutarimu byloje Nr. 19/06-20/06 yra pažymėjęs, kad nustatyti ūkinės veiklos draudimus ir ribojimus galima tik įstatymu, todėl minėtų nuostatų siūlytina atsisakyti.

7.1.3. Įstatymo projekto 20 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad kurortuose ir kurortinėse teritorijose „esančių kvartalų detalieji planai rengiami, kai numatomas teritorijos vystymas, o numatomiems sprendiniams nepakanka esamos ir (ar) suprojektuotos inžinerinės ir (ar) socialinės savivaldybės infrastruktūros ir ją reikia planuoti“. Ši nuostata dubliuoja Teritorijų planavimo įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatą, t. y. kad „detailed planai (ar vietovės lygmens bendrieji planai, kuriuose nustatomas detaliųjų planų teritorijos naudojimo reglamentas) rengiami, išskyrus šio straipsnio 4 dalyje nurodytus atvejus, savivaldybės lygmens ir (ar) vietovės lygmens, jeigu jie parengti, bendruosiuose planuose nustatytoms urbanizuotoms ir urbanizuojamoms teritorijoms, kai: 1) numatomas teritorijos vystymas, o numatomiems sprendiniams nepakanka esamos ir (ar) suprojektuotos inžinerinės ir (ar) socialinės savivaldybės infrastruktūros ir ją reikia planuoti; <...>“, todėl ji yra perteklinė.

Įstatymo projekto 20 straipsnio 2 dalyje siūloma savivaldybės tarybai suteikti teisę patvirtinti kurortų ir kurortinių teritorijų reglamentus, tarp jų ir papildomus reikalavimus, susijusius su taikytinomis privalomosiomis želdynų normomis, pagrindiniais architektūros reikalavimais, taikytiniais pastatams, statiniams ir viešosioms erdvėms. Želdynų įstatymo 8 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta, kad miestų, miestelių ir kurortų teritorijose minimalų privalomą viešųjų atskirųjų želdynų plotą vienam gyventojui ir didžiausius jų pasiekiamumo atstumus, privalomus rengiant teritorijų planavimo dokumentus, taip pat priklausomųjų želdynų minimalų privalomą santykinį plotą žemės sklype, skirtą išimtinai tik želdiniams augti, jo apskaičiavimo tvarką ir teritorijas, kurioms priklausomųjų želdynų norma nenustatoma, tvirtina aplinkos ministras. Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad ministerijos steigiamos formuoti valstybės politiką, taip pat organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą ministrui pavestose valdymo srityse. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija įgyvendina Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo“, 7.3 ir 8.3.18 papunkčius, pagal kuriuos aplinkos ministerijai pavesta rūpintis sveika ir švaria aplinka, išsaugoti Lietuvos Respublikai būdingą kraštovaizdį, ekosistemas, gamtos vertybes, biologinę įvairovę, genofondus, klimatą, ir minėtu tikslu koordinuoti ne miškų ūkio paskirties žemėje esančių želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo ir kūrimo valstybinį valdymą, t. y. formuoti valstybės politiką ne miškų ūkio paskirties žemėje esančių želdynų ir želdinių apsaugos ir kūrimo srityje. Atkreiptinas dėmesys, kad Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad privalomus reikalavimus asmenims nustato tik teisės aktų pagrindu priimti administraciniai sprendimai. To paties įstatymo 3 straipsnio 4 punktas nurodo, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės principu. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais. Įvertinus Konstitucinio Teismo praktiką dėl prievolės ūkinės veiklos draudimus ir ribojimus nustatyti tik įstatymu, siūlytina atsisakyti Įstatymo projektu pateikto siūlymo 20 straipsnio 2 dalyje suteikti savivaldybės tarybai teisę tvirtinti „statinių ir jų priklausinių architektūros ir viešųjų erdvių mažosios architektūros aprašus“. Pažymėtina, kad statybos reikalavimus nustato Statybos įstatymas, o architektūros kriterijai, kuriais privaloma vadovautis, nustatyti Architektūros įstatyme, t. y. šių kriterijų nustatymas nėra savivaldybės tarybos kompetencija.

7.2. Įstatymo projekto 18 straipsnyje įtvirtintas nuostatas reglamentuoja specialieji įstatymai: Lietuvos Respublikos miškų įstatymas ir Žemės įstatymas, todėl siūlytina atsisakyti Įstatymo projekte siūlomo reguliavimo:

7.2.1. Įstatymo projekto 18 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad savivaldybės kurortuose ir kurortinėse teritorijose formuoja ir rengia miškotvarkos projektus bei priima su tuo susijusius sprendimus. Miškų įstatymo 14 straipsnio 8 dalis nustato, kad miškotvarkos projektus rengia ir miškų inventorizaciją atlieka fiziniai ir juridiniai asmenys, valstybių narių kitos organizacijos, neturinčios juridinio asmens statuso, ar jų padaliniai Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka. Miškų įstatymo 5 straipsnio 3 dalies 3 punktas nustato, kad Valstybinė miškų tarnyba tvirtina vidinės miškotvarkos projektus. Nurodytos institucijos, kurios turi atitinkamų miškininkystės srities specialistų, vertina ir tvirtina visus miškotvarkos projektus. Įstatymo projekte nėra pagrįsta, kodėl minėta funkcija turėtų būti išskirtinai priskirta savivaldybėms.

7.2.2. Įstatymo projekto 18 straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti, kad miškai kurortuose ir kurortinėse teritorijose yra priskiriami II grupės B kategorijos rekreaciniams miškams. Miškų įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad miškai skirstomi į grupes pagal ūkininkavimo tikslus, ūkininkavimo režimą ir pagrindinę funkcinę paskirtį. Miškų įstatymo 3 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad miškus miškų grupėms priskiria Aplinkos ministerija, vadovaudamasi Vyriausybės nustatyta tvarka ir normatyvais. Pažymėtina, kad kiekvienu konkrečiu atveju turi būti įvertinama miško paskirtis, o ne tik jo buvimo vieta, todėl miškai, esantys kurortuose ir kurortinėse teritorijose, tam tikrais atvejais turėtų būti priskiriami ir kitoms miškų grupėms.

7.2.3. Įstatymo projekto 18 straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti, kad kurorte ir kurortinėje teritorijoje esančią valstybinę miško žemę patikėjimo teise valdo savivaldybė. Nei Miškų įstatyme, nei Žemės įstatyme nėra numatyta atvejų, kad tam tikrus valstybinės miško žemės sklypus koks nors subjektas valdytų patikėjimo teise. Nėra objektyvių aplinkybių, kurios suponuotų, jog turėtų būti nustatyta išskirtinė tvarka kurorte ir kurortinėje teritorijoje esančiai valstybinei miško žemei. Pažymėtina, kad pagal Miškų įstatymo 5 straipsnio 5¹ dalį savivaldybės atlieka valstybinę funkciją – prižiūri, saugo ir tvarko joms viešosios paskirties rekreacijai ir poilsiui patikėjimo teise perduotus valstybinės miško žemės sklypus, todėl šiuo pagrindu Vyriausybė gali patikėjimo teise savivaldybėms perduoti kurorte ir kurortinėse teritorijose esančią valstybinę miško žemę, tačiau dėl to turi būti sprendžiama kiekvienu konkrečiu atveju.

7.2.4. Įstatymo projekto 18 straipsnio 3 dalyje siūloma nustatyti, kad siekis miško žemę kurortuose ir kurortinėse teritorijose, įskaitant ir jose esamas saugomas teritorijas, paversti kitomis naudmenomis arba keisti miškų ribas turi būti suderintas su atitinkamos savivaldybės taryba. Nuo tokio suderinimo dienos laikoma, kad miško žemės naudmenos yra pakeistos, o Vyriausybė šio suderinimo pagrindu, jeigu reikia, atitinkamai patikslina valstybinės reikšmės miškų schemas. Pagal Miškų įstatymo 11 straipsnį miško žemę paversti kitomis naudmenomis galima tik Miškų įstatyme nustatytais išimtiniais atvejais, jei tai nurodyta bendruosiuose planuose ar valstybei svarbių projektų teritorijų planavimo dokumentuose arba šių saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose. Valstybinės reikšmės miškuose miško žemę paversti kitomis naudmenomis galima tik tada, kai miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis yra suplanuotas vietovės lygmens bendruosiuose planuose arba specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose, arba detaliuosiuose planuose ir Vyriausybė priima nutarimą dėl tam tikrų valstybinės reikšmės miškų plotų išbraukimo iš valstybinės reikšmės miškų plotų. Jei dėl miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis nuspręstų išimtinai pati savivaldybė, o Vyriausybė turėtų tik formaliai įvykdyti savivaldybės sprendimą ir mišką išbraukti iš valstybinės reikšmės miškų plotų, tokia praktika būtų laikytina ydinga, nes Vyriausybė, vadovaudamasi Miškų įstatymo 4 straipsnio 11 dalimi, įgyvendina valstybinių miškų savininko teises ir pareigas, nutarimu tvirtina valstybinės reikšmės miškų plotų schemas, todėl atitinkamai tik pati Vyriausybė prieš paverčiant miško žemę kitomis naudmenomis turi turėti kompetenciją įvertinti ir priimti sprendimą dėl tam tikro miško išbraukimo iš valstybinės reikšmės miškų plotų.

8. Dėl kurortų ir kurortinių teritorijų darnaus vystymosi, kuris turi būti planuojamas, atsižvelgiant į Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos 9 straipsnio „Prieinamumas“ nuostatas, jog būtina imtis atitinkamų priemonių, siekiant užtikrinti neįgaliesiems lygiai su kitais asmenimis fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumą tiek miesto, tiek kaimo vietovėse, siūlytina:

8.1. Papildyti Įstatymo projekto 13 straipsnį 11 punktu ir kaip vieną iš krypčių nustatyti fizinės ir informacinės aplinkos prieinamumą, įskaitant šios aplinkos prieinamumą neįgaliesiems.

8.2. Patikslinti Įstatymo projekto 19 straipsnio 1 dalies 5 punktą ir jį išdėstyti taip: „5) imasi priemonių rekreacinių teritorijų, viešojo naudojimo poilsio objektų lankymui ir naudojimui užtikrinti, įskaitant sąlygų sudarymą šiuos objektus lankyti ir jais naudotis neįgaliesiems.“

9. Dėl Įstatymo projekte vartojamų sąvokų:

9.1. Įstatymo projekto 2 straipsnio 1 dalyje, 4 straipsnio 7 dalies 1 punkte bei 19 straipsnio 1 dalies 3 punkte vartojama sąvoka „poilsiautojas“, tačiau nepateikiama jos apibrėžtis. Įstatymo projekto 2 straipsnio 6 punkte apibrėžiama „lankytojo“ sąvoka, kuri vartojama 4 straipsnio 7 dalies 1 punkte, 8 straipsnio 6 dalies 2 punkte, taip pat 8 straipsnio 7 dalyje. Atkreiptinas dėmesys, kad „lankytojo“ sąvoka apibrėžta 2022 m. gegužės 20 d. registruotame Turizmo įstatymo pakeitimo įstatymo projekte (reg. Nr. 22-7992). Sąvoka „apgyvendinimo paslauga“ yra apibrėžta Turizmo įstatyme. Atsižvelgiant į pirmiau išdėstytas nuostatas ir į tai, kad Įstatymo projekto 2 straipsnio 11 dalyje teikiama nuoroda į Turizmo įstatymą, Įstatymo projekte siūlytina atsisakyti sąvokų „lankytojas“ ir „apgyvendinimo paslauga“ apibrėžčių.

9.2. Sąvokos „kurortas“ bei „kurortinė teritorija“ yra apibrėžtos Turizmo įstatyme, kurių turinys iš esmės identiškas Įstatymo projekte pateiktoms sąvokoms. Atsižvelgiant į Įstatymo projekto 1 straipsnyje nustatytą Įstatymo paskirtį, siūlytina šių sąvokų apibrėžtis palikti Įstatymo projekte, tačiau atsisakyti jų apibrėžčių Turizmo įstatyme, t. y. kartu teikti Turizmo įstatymo pakeitimo projektą.

9.3. Įstatymo projekto 8 straipsnio 9 dalyje vartojama formuluoatė „privati partnerystė“ nėra apibrėžta, todėl nėra aiški. Siekiant užtikrinti Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 6 ir 7 dalyse įtvirtintų aiškumo ir sistemiškumo principų laikymąsi, siūlytina Įstatymo projekto 8 straipsnio 9 dalyje vartoti Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo 2 straipsnio 15 dalyje pateikiamą „viešojo ir privataus sektorių partnerystės“ sąvoką. Atitinkamai siūlytina tikslinti ir Įstatymo projekto 2 straipsnio 11 dalį.

9.4. Siūlytina tikslinti Įstatymo projekto 19 straipsnio 1 dalies 7 punktą ir žodžius „gyvenamosiose teritorijose“ pakeisti žodžiais „gyvenamosiose vietovėse“, kaip tai nustatyta Teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatyme.

10. Kitos pastabos:

10.1. Įstatymo projektu siūloma reglamentuoti iki tol nereglamentuotus santykius, todėl, vadovaujantis Teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnio 1 ir 2 dalimis ir Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, turi būti atliekamas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, nustatomas galimas teigiamas ir neigiamas poveikis šio teisinio reguliavimo sričiai, asmenims ar jų grupėms, kuriems bus taikomas numatomas teisinis reguliavimas, ir, atsižvelgiant į numatomo naujo teisinio reguliavimo pobūdį bei mastą, įvertinamas poveikis ekonomikai, konkurencijai, valstybės finansams, socialinei aplinkai, viešajam administravimui, teisinei sistemai, kriminogeninei situacijai, korupcijos mastui, aplinkai, administracinei naštai, regionų plėtrai, reglamentuojamoms profesijoms ir kitoms sritims. Šiuo atžvilgiu Įstatymo projektas neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnio ir Seimo statuto 135 straipsnio 4 dalies 3 punkto reikalavimų.

10.2. Vadovaujantis Seimo statuto 135 straipsnio 5 dalimi, kartu su Įstatymo projektu turi būti teikiami kiti įstatymų pakeitimų projektai, kuriuos būtina priimti, norint priimti Įstatymo projektą. Nors Lietuvos Respublikos Seimo valdyba 2022 m. birželio 15 d. sprendimu Nr. SV-S-565 jau yra paprašiusi pateikti Vyriausybės išvadą dėl kai kurių su Įstatymo projektu susijusių įstatymų projektų, tačiau pažymėtina, kad nesant viso keičiamų įstatymų paketo yra sudėtinga kompleksiskai ir visapusiškai įvertinti ir Įstatymo projekto nuostatas. Atsižvelgiant į tai ir siekiant visapusiško siūlomo nustatyti naujo teisinio reguliavimo vertinimo, kartu su Įstatymo projektu turėtų būti pateikti visi Įstatymo projekto 23 straipsnio 2 ir 3 dalyse bei aiškinamajame rašte nurodytų įstatymų pakeitimų projektai.

Ministras Pirmininkas

Ekonomikos ir inovacijų ministras